

## **SAYIŞTAY KARARLARI**

- DAİRELER KURULU KARARLARI
- TEMYİZ KURULU KARARLARI

## **SAYIŞTAY DAİRELER KURULU KARARLARI**

*Derleyen Sema Ertem*

*Sayıştay Uzman Denetçisi*

Karar No : 581/5

Karar Tarihi : 27.6.1984

**ÖZETİ** : 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu ile Çocuk yuvaları için öngörülen hizmetlerin özelliği nedeniyle çalışan personele yemek verilmesinin 657 sayılı Kanunun 212 . maddesine aykırı bulunmadığı hk.

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığınca hazırlanıp 832 sayılı Kanunun 105. maddesi hükmü uyarınca Sayıştay'a gönderilen "Çocuk Yuvaları Yönetmeliği" taslağının 47 nci maddesinin (c) fıkrası hakkında; Daireler Kurulunun 27.6.1984 tarih ve 581/5 sayılı Kararı ile Sayıştay görüşü belirlenmiştir.

Taslağın "Yemek Çeşitleri, Miktarları ve Zammı" başlıklı 47 nci maddesinin (c) fıkrasında; "Yuva personeline öğle yemeği bu Yönetmeliğin ilgili hükümlerine göre sürekli olarak yuvada kalan nöbetçilere üç öğün yemek ve vardiya uygulanan yuvalarda da personelin çalışma süresine isabet eden öğünlerde yemek verilir.

Daimi işe tabi personelden izin hastalık veya diğer sebeplerle bir günden fazla yuvadan ayrılmış bulunanların bu günlere "ait istihkakları tabeladan çıkarılır." denilmektedir.

2828 sayılı Kanunun 16. maddesinin birinci fıkrasında kurum personeli hakkında 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu hükümlerinin uygulanacağı hükme bağlanmıştır.

657 sayılı Kanunun 212. maddesinde ise, Devlet memurlarının hangi hallerde yiyecek yardımından ne şekilde faydalanacakları ve bu yardımın uygulanması ile ilgili esasların Maliye Bakanlığı ile Başbakanlık Devlet Personel Dairesinin birlikte hazırlayacakları bir yönetmelikle saptanacağı belirtilmiştir. Maddede sözü edilen yönetmelik bugüne kadar çıkarılmadığı için bu madde hükmü uygulama alanına girememiştir.

Ancak 2828 sayılı Kanunun 15. maddesinde, sosyal hizmet kuruluşlarında çalışan personelin görev, yetki ve sorumluluklarının 3. maddedeki tanımlar ve 4. maddede belirtilen genel esaslar dikkate alınarak yönetmelikle düzenlenmesi öngörülmüştür.

Aynı Kanunun 3. maddesinin (e) fıkrasının 1 numaralı bendinde çocuk yuvaları, 0-12 yaş arası korunmaya muhtaç çocuklarla gerektiğinde 12

yaşını dolduran kız çocuklarının, bedensel, eğitsel, psikososyal gelişimlerini, sağlıklı bir kişilik ve iyi alışkanlıklar kazanmalarını sağlamakta görevli ve yükümlü yatılı sosyal hizmet kuruluşları olarak tanımlanmış, anılan maddenin (b) fıkrasında da korunmaya muhtaç çocuğun; beden, ruh ve ahlâk gelişimleri veya şahsi güvenlikleri tehlikede olup, ana veya babasız, ana veya babası veya her ikisi de belli olmayan ana veya babası veya ikisi tarafından terkedilen ana veya babası tarafından ihmal edilip, fuhuş, dilencilik, alkolü içkileri veya uyuşturucu maddeleri kullanma gibi her türlü sosyal tehlikelere ve kötü alışkanlıklara karşı savunmasız bırakılan ve başboşluğa sürüklenen çocuklar olduğu belirtilmiştir.

Öte yandan yine aynı Kanunun 4. maddesinin (j) fıkrasında, sosyal hizmet kurum ve kuruluşlarında çalıştırılacak personelin seçim ve niteliklerinin tespitinde ve bunların hizmetiçi programlarının düzenlenmesinde bu kurum ve kuruluşların hizmet özelliklerinin dikkate alınacağı hükme bağlanmıştır.

Bu hükümlerden de anlaşılacağı üzere çocuk yuvaları personelinin gördüğü hizmet, diğer Devlet memurlarının yaptıkları hizmete nazaran özellik taşımakta, yatılı olan bu yuvalardaki çocukların korunması, bakımı ve iş veya meslek sahibi edilmeleri için hizmet verilmesi diğer Devlet memurlarının çalışmalarına göre farklılık arz etmektedir. Hizmetin niteliğinden kaynaklanan bu özellik nedeniyle çocuk yuvalarında çalışan personele yemek verilmesi bir bakıma zorunlu olmaktadır.

Ayrıca, 657 sayılı Kanunun 212. maddesi hükmü genel hüküm niteliğinde olup, tüm Devlet memurlarının durumunu düzenlemektedir. Oysa, 2828 sayılı Kanun ile çocuk yuvaları için öngörülen hizmetlerin özelliği personele yemek verilmesini zorunlu kılmaktadır ki, bu Kanun hükümlerinin 657 sayılı Kanunun anılan hükmüne göre özel nitelik taşıdığı açıktır.

Bu nedenlerle fıkra hükmü 657 sayılı Kanuna aykırı bulunmadığı cihetle anılan fıkranın haliyle kabulünün uygun olacağına,

..... Karar verildi.

---

Karar Sayısı : 779/1

Karar Tarihi : 28.12.1990

---

**ÖZETİ :** 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 2990 sayılı Kanunla değişik 2. maddesine aykırı olarak, konu itibarıyla müstakil üç ayrı ihisası gerektiren, ayrı illerde bulunan işlerin, bir iş (aynı iş) olarak kabul edilmesinin mümkün bulunmadığı hk.

..... Üniversitesi Rektörlüğü ile ..... A.Ş. arasında aktedilen toplam 1.080.000.000,- TL. ihale bedelli "Rektörlük, Enstitüler, Fakülteler ve Yüksek Okullar Onarım İşleri, ..... Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Hasta

nesi Onarım işi, ..... İslahı İkmal inşaatına" ilişkin sözleşmenin tescilinde ortaya çıkan tereddüt üzerine 2. Dairenin verdiği 6.12.1990 tarih ve 2.6353/17959 sayılı karara karşı, ..... Üniversitesi Rektörlüğünce 25.12.1990 tarih ve 742-348/11234 sayılı yazı ile itiraz edilerek, sözleşmenin tescili istenmiş ve bunun üzerine konu Daireler Kurulunda görüşülmüş ve karara bağlanmıştır.

Dosya üzerinde yapılan incelemede 1990 mali yılı yatırım programında 3 ayrı proje numarası ile yer alan 830.000.000.- TL. keşif bedelli Rektörlük, Enstitüler, Fakülteler, Yüksek Okullar onarım işinin, 150.000.000.- TL. keşif bedelli ..... Üniversitesi araştırma ve Uygulama Hastanesi onarım işinin ve 100.000.000.- TL. keşif bedelli İslahı İkmal İnşaatı işinin, toplam 1.080.000.000.- TL. keşif bedeli üzerinden ..... Üniversitesi 1990 Yılı Üç Grup Onarım ve İkmal inşaat işleri" adı altında 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 35/a maddesi hükmü gereğince kapalı teklif usulü ile ihaleye çıkarıldığı, ihale bedeli itibari ile ihaleye iştirak için Bayındırlık ve İskan Bakanlığından alınmış (C) grubu müteahhitlik karnesi yeterli iken ihale şartnamesinin 4. maddesinin (F/e) fıkrası ile ihaleye katılacaklardan (B) grubu müteahhitlik karnesi istenildiği, ihaleye iştirak eden tek istekli ..... A.Ş. nin %2,35 oranındaki indirimli teklifi ihale komisyonu tarafından uygun teklif kabul edilerek işin adı geçen firmaya ihale edildiği anlaşılmıştır.

Bu konuyla ilgili olarak verilen itiraz yazısında özetle; 2886 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin 2 nci maddesinin 2 nci fıkrasında yer alan "Başka başka istekliler tarafından karşılanması mutad olan muhtelif işler bir eksiltmede toplanamaz." şeklindeki hükmün, konu itibariyle birbirinden farklı olan işlerin bir ihalede toplanmasını engellemek amacıyla düzenlendiği, birleştirilen işlerin ise muhtelif işler olmayıp, aynı mahiyette, yapım ve onarım işleri olduğu,

Üniversiteye ait inşaat ve onarımlar, teknik özelliği olan ve özel ihtisasa ihtiyaç gösteren işler olduğundan (B) grubu işler meyanında mütalaa edilerek, eksiltmeye katılan isteklilerden (B) grubu karne istenildiği, belirtilmiştir.

2886 sayılı Kanunun 2990 sayılı Kanunla değişik "ilkeler" başlıklı 2. maddesinin 1 ve 2. fıkralarında;

"Bu Kanunun yürütülmesinde, ihtiyaçların en iyi şekilde, uygun şartlarla ve zamanında karşılanması ve ihalede açıklık ve rekabetin sağlanması esastır.

Başka başka istekliler tarafından karşılanması mutad olan muhtelif işler bir eksiltmede toplanamaz. Ancak, ihalelerin ayrı ayrı yapılacağı açıklanmak suretiyle ilanları bir arada yapılabilir" denilmek suretiyle Kanunun ana ilkeleri belirtilmiştir.

Bu hükümlere göre ihtiyaçların en iyi şekilde ve uygun şartlarla karşılanması ve rekabetin sağlanması için nitelikleri itibariyle birbirine benzeyen ancak birbirinden müstakil olması nedeniyle başka başka istekliler tarafından teklifte bulunulması mümkün olan işler ile nitelikleri farklı olan işlerin ayrı ayrı ihale konusu yapılması gerekmektedir.

Olayımızda ise, 1990 yılı yatırım programında 90H031170 proje numarası ile Rektörlük Enstitüler, Fakülteler, Yüksek Okul binalarının onarımı, 901001050 proje numarası ile ..... Üniversitesi Araştırma ve Uygulama Hastanesi binası onarımı, 77H030100 proje numarası ile ... dere Islahı İkmal İnşaatı işleri müstakil olarak yer almıştır.

Anılan Yatırım Programından da anlaşılacağı üzere bahse konu işler her biri ayrı ayrı illerde bulunan müstakil üç ayrı işi kapsamaktadır.

Söz konusu onarım işleri ile özellikle ... dere ıslahı ikmal inşaatı işi ayrı bir ihtisası gerektiren özellikli bir iş olması nedeniyle ayrı ayrı ihale konusu edilerek her birine daha fazla isteklinin katılmasının dolayısıyla de daha fazla rekabet ortamının sağlanması gerekirdi.

Burada üniversite üç ayrı işi bir iş (aynı iş) olarak değerlendirmiş ve bunun sonucunda da rekabet tam olarak oluşamamıştır.

Diğer taraftan Yapı Tesis ve Onarım İşleri İhalelerine Katılma Yönetmeliğinin 6. maddesi uyarınca 1.593.000.000.-liraya kadar olan bir işin ihalesine (C) grubu müteahhitlik karnesi olanların katılabilmeleri mümkün olduğu halde ihale şartnamesi ile 1.080.000.000.-lira keşif bedeli olan işin ihalesine girebilmek için (B) grubu müteahhitlik karnesi verilmesinin istenilmesi suretiyle (C) grubu müteahhitlik karnesine sahip olup ihaleye girmek isteyenlerin ihale dışı bırakılmasına ve bu yönden de gerekli rekabet ortamının oluşmamasına sebep olunmuştur.

Bu tür gruplandırılmış işlerin ihale edilmesi Türkiye düzeyinde küçük müteahhitlerin ortadan kaldırılması sonucunu doğuracak ve neticede tekelleşme ortaya çıkacaktır. Kanun koyucunun amacı tekelleşmeyi teşvik değil, Kanunda sayılan şartları taşıyan her kişi veya firmaların ihaleye katılması ile rekabeti sağlamaktır.

Nitekim söz konusu ihaleye de tek firma olarak Dilek İnşaat katılmış ve ihale anılan firmanın üzerinde kalmıştır.

Sonuç olarak anılan işler müstakil üç ayrı iş olmalarına rağmen "..... Üniversitesi 1990 yılı üç Grup Onarım ve İkmal İnşaat İşleri" adı altında tek bir ihalede birleştirilmek suretiyle eksiltmeye çıkarılması ve Yapı, Tesis ve Onarım İşleri İhalelerine Katılma Yönetmeliği'nin 6. maddesi uyarınca (C) grubu müteahhitlik karnesi bulunanların bu ihaleye katılabilmeleri mümkün iken İhale Şartnamesinin 4. maddesinin F/e fıkrasına konulan hükümle ihaleye katılacaklardan (B) grubu müteahhitlik karnesi istenmesi, 2886 sayılı Devlet İhale Kanununun 2. maddesinin 1. ve 2. fıkrası hükümlerine aykırı bulunduğundan, mevzuata aykırı olarak bağtlanmış olan sözleşmenin bu haliyle tescilinin mümkün görülemediğine, karar verildi.

## SAYIŞTAY TEMYİZ KURULU KARARLARI

Derleyen Cengiz Aytar

Sayıştay Uzman Denetçisi

Tutanak No: 22434

Tarih : 12.3.1991

### *ÖZETİ : Boş bulunan kaymakamlık kadrosuna vekalet eden Vergi Dairesi Müdürüne Vekâlet aylığı ödenemeyeceği hk.*

Boş bulunan kaymakamlık kadrosuna vekalet eden Vergi Dairesi Müdürüne Vekâlet aylığı ödenmesi nedeniyle tazmin hükmolunmuştur.

657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun "Vekalet görevi ve aylık verilmesinin şartları" başlıklı 86 ıncı maddesinde;

"Memurların kanuni izin, geçici görev, disiplin cezası uygulaması veya görevden uzaklaştırma nedeniyle işlerinden geçici olarak ayrılmaları halinde yerlerine kurum içinden veya diğer kurumlardan veya açıktan vekil atanabilir.

Bir görevin memurlar eliyle vekâleten yürütülmesi halinde aylıksız vekâlet asıldır.

Ancak, ilkökul öğretmenliği (yaz tatili hariç), tabiplik, diş tabipliği, eczacılık, mühendis ve mimarlık, veterinerlik, köy ve kasaba imamlığına ait boş kadrolara açıktan vekil atanabilir.

Aynı kurumdan birinci fıkrada sayılan ayrılmalar dolayısıyla atanan vekil memurlara vekâlet görevlerinin 3 aydan fazla devam eden süresi için, kurum dışından veya açıktan atananlarla kurum içinden ilkökul öğretmenliğine atanan öğretmenler ile veznedarlık görevine atananlara göreve başladıkları tarihten itibaren vekâlet aylığı ödenir.

Bu kanuna tabi kurumlarda çalışan veteriner hekim veya hayvan sağlık memurları, veteriner hekim veya hayvan sağlık memuru bulunmayan belediyelerin veterinerlik veya Hayvan Sağlık Memurluğu hizmetlerini ifa etmek üzere bu hizmetlerle ilgili kadrolara vekalet aylığı verilmek suretiyle atanabilirler.

Yukarıda sayılan haller dışında, boş kadrolara ait görevler lüzum görüldüğü takdirde memurlara ücretsiz olarak vekâleten gördürülebilir.

Bu Kanuna tabi Kurumlarda, mali nakdi ve ayni sorumluluğu bulunan saymanlık kadrolarının boşalması halinde bu kadrolara işe başladıkları tarihten itibaren vekalet aylığı verilmek suretiyle memurlar arasından atama yapılabilir."

Denilmektedir.

Anılan maddenin ikinci bendinde, bir görevin memurlar eliyle vekâleten yürütülmesi halinde aylıksız vekâletin asıl olduğu belirtilmek suretiyle, bir göreve vekâlet ettirilen memurlara vekâlet aylığı ödenmemesi ilke olarak kabul edilmiştir.

Aynı maddenin altıncı bendinde, boş kadrolara ilişkin görevlerin gerek görüldüğünde memurlara ücretsiz olarak vekâleten gördürülebileceği belirtilmek suretiyle yukarıda belirtilen ilke bu kez boş kadrolar için yinelemiştir.

Bu kuralın istisnalarına bahse konu maddenin beşinci ve yedinci bentlerinde yer verilmiş, Kaymakamlık kadrosu ise istisnalar arasında sayılmamıştır.

Bu itibarla, Kaymakam ..... 'in ..... Kaymakamlığına atanması nedeniyle boşalan ..... Kaymakamlığı kadrosuna vekâleten atanan Vergi Dairesi Müdürü ..... 'a vekâlet aylığı ödenmesi mümkün olmadığı cihetle, buna ilişkin dilekçi iddialarının reddiyle tazmin hükmünün tasdikine Oybirliği ile,

---

Tutanak No: 22437

Tarih: 12.3.1991

---

*ÖZETİ: Çalışma saatleri içinde Sivil Savunma eğitimlerine katılan Sivil Savunma Müdürlüğü personeline bu görevlerinden dolayı ek ders ücreti ödenemeyeceği hk.*

Çalışma saatleri içinde Sivil Savunma eğitimlerine katılan ..... Sivil Savunma Müdürlüğü personeline bu görevlerinden dolayı ek ders ücreti ödenmesi nedeniyle tazmin hükmolunmuştur.

Konuyla ilgili ve 657 sayılı Kanunun 89 uncu maddesine dayanılarak Bakanlar Kurulunca kabul edilen 7/9338 sayılı BKK eki Sivil Savunma Fonundan ödenecek ders ücretlerine ilişkin Esasların 4 üncü maddesinde, Sivil Savunma eğitimleri dolayısıyla görevlendirilecekler İçişleri Bakanlığınca saptanacak miktarlara göre ve Bakanlar Kurulunun 22.2.1973 gün ve 7/5891 sayılı kararı ile yürürlüğe giren "Sivil Savunma Fonu Tüzüğü" nün 16 ncı maddesi uyarınca "Sivil Savunma Fonundan" ücret ödeneceği belirtilmiştir.

22.2.1973 gün ve 7/5891 sayılı BKK ile yürürlüğe konulan Sivil Savunma Fonu Tüzüğü'nün 16 ncı maddesinde de, "..... mükelleflerin eğitim ve tatbikatları için lüzumlu her çeşit giderler ile eğitim hizmetleri giderleri, İçişleri Bakanlığınca belirtilecek esaslar ve miktarlarda bu Tüzük hükümlerine göre ödenir." denilmektedir.

Gerek esasların gerekse Tüzüğü'nün verdiği yetkiye istinaden 1986 yılı için İçişleri Bakanlığının 20.1.1986 gün ve Tes. Eğıt. 812-370-86/11 sayılı Bakanlık onayı ile yaptığı tesbitte, ödenecek ders ücretlerinin belirtilmesinin yanısıra, "..... mesai saatlerinde yapılacak Sivil Savunma eğitimlerinde teşkilat dışından mesai saatleri dışındaki eğitimlerde ise teşkilattan ve teşkilat dışından görevlendirilecek personele saat başına ödenecek ücretin gösterildiği" ifade olunmak suretiyle teşkilat personeline mesai saatleri sonrası

çalışmaları için ders ücreti ödenmesi gerektiği, mesai saatleri içindeki ders görevini teşkilat dışından personelin yürütmesi halinde ders ücreti ödeneceği kabul edilmiştir.

Herne kadar 7/9338 sayılı BKK eki esaslar ile İçişleri Bakanlığına verilen yetkinin ders ücretini tesbite ilişkin bulunduğu, İçişleri Bakanlığınca 1986 yılı için yapılan tesbitte "esas belirleme" yönünde yer alan ifadeyi Bakanlığa verilen yetkinin dışında olduğu, bu itibarla verilen yetki dışında kalan Bakanlık onayının bu kısmını yok kabul etmek suretiyle teşkilat personelinin mesai saatleri dahilinde yaptığı ders görevi için de ücret ödenmesi gerektiği ileri sürülebilir ise de; BKK eki esaslar hiyerarşik olarak önde gelen Sivil Savunma Fonu Tüzüğü'nün 16 ıncı maddesi ile İçişleri Bakanlığınca eğitim hizmetleri bakımından esas belirleme yetkisi de verilmiş olduğundan Bakanlık tesbiti mevzuata uygun bulunmaktadır.

Diğer taraftan, eseslarla Bakanlığa verilen miktar belirleme yetkisini salt ders ücretinin tesbiti olarak değerlendirmemek, ders ücretinin hangi niteliklere haiz personelin hangi zamanda yapacağı çalışmaların karşılığı olduğu hususunu da kapsadığını kabul etmek gerekmektedir.

Bu bakımdan, İçişleri Bakanlığınca yapılan tesbit mevzuatla kendisine verilen yetki dahilinde olup, mesai saatleri içinde Sivil Savunma eğitimlerine katılan ..... Sivil Savunma Müdürlüğü personeline bu görevlerinden dolayı Bakanlık tesbitine aykırı olarak ek ders ücreti ödenmesi mümkün bulunmadığı ve dilekçe ekinde gönderilen belgeler ders görevinin mesai saatleri dışında yapıldığını kanıtlamaya yeterli olmadığı cihetle ileri sürülen dilekçe iddialarının reddiyle tazmin hükmünün tasdikine,

---

Tutanak No: 22439

Tarih 12.3.1991

---

*ÖZETİ: İtibari geçici kabul tarihi 9.7.1984 günü olan inşaatı ait 27.8.1986 günlü kesin hesaba istinaden yapılan ödemeden gelir vergisi stopajı ile buna bağlı olarak Savunma Sanayii Destekleme Fonu kesintisi yapılmaması gerektiği hk.*

Sözleşmesi 5.8.1982 tarihinde akdedilen ve bitim tarihi ilâve süre ile birlikte 9.7.1984 olarak tesbit edilmiş bulunan, müteahhit ..... taahhüdü altında yapılan 4x10 dairesi H.A.İ.T. inşaatına ait 27.8.1986 günlü kesin hak ediş raporu ile ödenen müteahhit alacağından Gelir Vergisi ve Savunma Sanayii Destekleme Fonu kesintilerinin yapılmaması nedeniyle 253.169.- liraya tazmin hükmolunmuştur.

193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun 3239 sayılı kanunla değişik 94/A-4 üncü maddesi ve bu maddeye istinaden alınmış 85/10175 sayılı B.K.K. gereğince, anılan kanunun 42 inci madde kapsamına giren işler dolayısıyla bu

işleri yapanlara (kurumlar dahil) ödenen istihkak bedellerinden (% 5) oranında, istihkak sahiplerinin gelir vergilerine mahsuben tevkifat yapılması zorunlu bulunmakta ise de; 94 üncü maddenin atıfta bulunduğu 42 inci maddede anlatılan iş "Birden fazla takvim yılına sirayet eden inşaat ve onarma" işleridir. Mezkûr maddede bu tür işlerin bittiği yılın kati olarak tesbit edileceği ve tamamı o yılın geliri sayılarak beyannamesinde gösterileceği ifade olunmakta, yine aynı kanunun 44 üncü maddesinin 1 inci bendinde de, "İnşaat ve onarma işlerinde geçici ve kesin kabul usulüne tabi olan hallerde geçici kabulun yapıldığını gösteren tutanağın düzenlendiği tarih; diğer hallerde işin fiilen tamamlandığı veya fiilen bırakıldığı tarih bitim tarihi olarak kabul edilir." denilmektedir.

Gelir Vergisi Kanununun 42 ve 44 üncü maddelerinde yer alan bu ifadelerin bir arada değerlendirilmesi sonucunda; birden fazla takvim yılına sirayet eden inşaat ve onarma işleri ile ilgili olarak elde edilen gelir geçici kabulün yapıldığı veya işin fiilen tamamlandığı veya işin bırakıldığı yılın geliri sayılmak suretiyle topluca bu yılın beyannamesinde gösterilecek ve tabiatıyla gelir vergisine mahsuben yapılan tevkifatlarda beyannameye dahil edilecektir.

Gelir vergisi uygulaması açısından işin bittiği zaman olan, geçici kabul, işin fiilen bittiği veya bırakıldığı tarihlerden sonra elde edilen hâsılat veya gider var ise anılan kanunun 44 üncü maddesinin 2 nci bendine göre elde edilen yılın kâr ve zararının tesbitinde dikkate alınacaktır.

Bu durumda Gelir Vergisi Kanununun 94 üncü maddesinin A-4 fıkrasında belirtilen ve % 5 stopaja tabi olan 42 inci madde kapsamındaki iş kavramı, bahse konu işlerin geçici kabulünün yapılması, fiilen bitmesi veya bırakılması ile sınırlı olduğu gibi işin bitim tarihinden sonra elde edilen gelir elde edildiği yılın kâr ve zararının tesbitinde dikkate alınacağı cihetle ayrıca tevkifata tabi tutulmasına mahal bulunmamaktadır.

Bu itibarla itibari geçici kabul tarihi 9.7.1984 günü olan 4 x 10 daireli H.A.İ.T. İnşaatına ait 27.8.1986 günlü kesin hakediş raporuna istinaden müteahhit .....'na işin bitiminden sonra yapılan ödemedir gelir vergisi stopajı ile buna bağlı olarak Savunma Sanayii Destekleme Fonu ke-sintisi yapılmaması mevzuata uygun olup, tazmin hükmünün kaldırılması-na,

**ÖZETİ: Ödemeye esas teşkil etmeyen belgeyi düzenleyen inşaat mühendisine sorumluluk tevcih edilemeyeceği hk.**

Müteahhit ..... yüklenimindeki ..... "Hükümet Konağı" onarım işi ile ilgili olarak 4552 nolu verile emri ile 4.529.674.- lira ödenmişken, daha sonra düzenlenen 4752 sayılı verile emri ile metraj cetveli ve hakediş raporu eklenmeksizin ve bazı iş kalemleri bakımından ilk keşifte de düşünülmüş ve bedeli ödenmiş işler için mükerrer ödemede bulunulması nedeniyle 817.674.- liraya sayman, tahakkuk memuru ve keşfi düzenleyen adına tazmin hükmolunmuştur.

Tazmin hükmüne konu olan 4.11.1986 gün ve 4752 sayılı verile emri ve eklerinin incelenmesinde, ödemeye esas alınan belgenin inşaat mühendisi tarafından düzenlenen "Keşfinde bulunmayıp yapılmasına lüzum ve zaruret hasıl olan" imalat listesi ile Kaymakam tarafından bu hususta verilen onay olduğu anlaşılmıştır.

Devlet Harcama Belgeleri Yönetmeliğinin "Her çeşit onarmalar" başlıklı 55 inci maddesinde bu tür ödemeler için verile emrine "Keşif raporunun" bağlanması gerektiği belirtilmektedir.

Öte yandan 1050 sayılı Muhasebei Umumiye Kanununun 24 sayılı KHK ile değişik 22 nci maddesinin E bendinde, "..... keşif hakediş, tutanak, rapor, karar ve benzeri belgelere dayanılarak yapılan ödemelerde Sayıştay'ca saptanacak sorumluluğa tahakkuk rmemuru ve Saymanla birlikte, söz konusu belgeleri düzenleyen ve onaylayan kişilerde katılır." denilmektedir.

1050 sayılı Kanunun 22 nci maddesinde belirtilen ödemelerden sorumlu tutulacak sayman ve tahakkuk memuru dışındaki sorumlunun bu maddede sayılan belgeleri düzenleyen ve onaylayan kişiler olması gerekmektedir.

Tazmin hükmünde ise, verile emrine ekli belgenin ödemeye esas teşkil etmeyeceği mevzuata uygun olarak belirtilmiştir. Bu tesbit sonucu ödemeye esas teşkil etmeyen belgeyi düzenleyen inşaat mühendisine sorumluluk tevcihi de yerinde değildir.

Yukarıda yapılan açıklamalar uyarınca, inşaat mühendisine düzenleyen sıfatıyla sorumluluk tevcihi talebine uygun olarak yerinde görülmediği cihetle tazmin hükmünün bu noktadan bozulmasına,

**ÖZETİ:** 1 nci derece kadrolu Kaymakam kadrosuna vekâlet eden kaymakam vekillerine, kendilerine ödenen % 25 oranındaki Mülki İdare Amirliği Hizmet Tazminatı ile vekâlet ettikleri kaymakamlık kadro derecesi için öngörülen % 35 oranındaki Mülki İdare Amirliği Hizmet Tazminatı farkının ödenemeyeceği hk.

270 sayılı İlâmın 1 inci maddesiyle, 1 inci derece kadrolu Kaymakam kadrosuna vekâlet eden Kaymakam vekillerine kendilerine ödenen % 25 oranındaki Mülki İdare Amirliği Hizmet Tazminatı ile vekâlet ettikleri kaymakamlık kadro derecesi için öngörülen % 35 oranındaki Mülki İdare Amirliği Hizmet Tazminatı farkının ödenmesi nedeniyle tazmin hükmolunmuştur.

2424 sayılı Mülki İdare Amirliği Hizmetleri Tazminat Kanununun 29.11.1984 gün ve 243 sayılı KHK ile değişik 1 inci maddesinin 1 inci bendinde; "Mülki İdare Amirliği Hizmetleri Sınıfına dahil kadrolara atanmış bulunanlara en yüksek Devlet Memuru aylığının (ek gösterge dahil) Mülkiye Müfettişleri için % 40, 1, 2 ve 3 üncü dereceli kadrolarda bulunanlar için % 35 diğerleri için % 25 oranında "Mülki İdare Amirliği Hizmet Tazminatı" ödenir" denilmektedir.

Madde metnine göre, bahse konu tazminata hak kazanmada, önde gelen koşul "Mülki İdare Amirliği Hizmetleri Sınıfına dahil bir kadroya atanmış olmak" gelmektedir. Bu sınıfa atanabilecek kariyere sahip kişiler için öngörülen tazminat, sınıf dahilinde elde edilen kariyerin niteliği ile atanılan kadro derecesine göre de değişik oranlarda tesbit edilmiştir. Bu nedenle tazminata hak kazanmada kişisel kariyer ile buna bağlı olarak ilgilinin asaleten atanmış olduğu kadro derecesi esas alınmalıdır.

Bu itibarla yüksek oranda tazminat öngörülen bir kadroya vekâleten atanmış olsa dahi, söz konusu tazminatın ödenmesinde ilgilinin sahip olduğu kariyer ve buna bağlı kadro derecesi esas olduğundan vekâleten atanılan kadro derecesi üzerinden Mülki İdare Amirliği Hizmet Tazminatı ödenmesi mümkün değildir.

Ayrıca, 2424 sayılı Kanun ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda vekâlet edilen kadroya ait Mülki İdare Amirliği Hizmet Tazminatının ödeneceğine dair herhangi bir hüküm bulunmadığından bu yöndeki dilekçi iddialarının reddiyle tazmin hükmünün tasdikine,

**ÖZETİ: Boş Belediye Başkan Yardımcılığı kadrosuna vekâlet eden Belediye Teftiş Heyeti Müdürüne vekâlet aylığı verilemeyeceği hk.**

22.8.1984 tarihinden sonra boşalan Belediye Başkan Yardımcılığı, kadrosuna Vekalet eden Belediye Teftiş Heyeti Müdürüne vekâlet aylığı ödenmesi nedeniyle 193.440.- liraya tazmin hükmolunmuştur.

657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun "Vekâlet görevi ve aylık verilmesinin şartları" başlıklı 86 ıncı maddesinde;

"Memurların kanuni izin, geçici görev, disiplin cezası uygulaması veya görevden uzaklaştırma nedeniyle işlerinden geçici olarak ayrılımları halinde yerlerine kurum içinden veya diğer kurumlardan veya açıktan vekil atanabilir.

Bir görevin memurlar eliyle vekâleten yürütülmesi halinde aylıksız vekâlet asıldır.

Ancak, ilkokul öğretmenliği (yaz tatili hariç), tabiplik, dış tabipliği, eczacılık, mühendis ve mimarlık, veterinerlik, köy ve kasaba imamlığına ait boş kadrolara açıktan vekil atanabilir.

Aynı kurumdan birinci fıkrada sayılan ayrılımlar dolayısıyla atanan vekil memurlara vekâlet görevlerinin 3 aydan fazla devam eden süresi için, kurum dışından veya açıktan atananlarla kurum içinden ilkokul öğretmenliğine atanan öğretmenler ile veznedarlık görevine atananlara göreve başladıkları tarihten itibaren vekâlet aylığı ödenir.

Bu Kanuna tabi kurumlarda çalışan veteriner hekim veya hayvan sağlık memurları, veteriner hekim veya hayvan sağlık memuru bulunmayan belediyelerin veterinerlik veya Hayvan Sağlık Memurluğu hizmetlerini ifa etmek üzere bu hizmetlerle ilgili kadrolara vekâlet aylığı verilmek suretiyle atanabilirler.

Yukarıda sayılan haller dışında, boş kadrolara ait görevler lüzum görüldüğü takdirde memurlara ücretsiz olarak vekâleten gördürülebilir.

Bu Kanuna tabi Kurumlarda, mali, nakdi ve ayni sorumluluğu bulunan saymanlık kadrolarının boşalması halinde bu kadrolara işe başladıkları tarihten itibaren vekâlet aylığı verilmek suretiyle memurlar arasından atama yapılabilir."

Denilmektedir.

Anılan maddenin ikinci bendinde, bir görevin memurlar eliyle vekâleten yürütülmesi halinde aylıksız vekâletin asıl olduğu belirtilmek suretiyle, bir göreve vekâlet ettirilmeleri halinde memurlara vekâlet aylığı ödenmemesi ilke olarak kabul edilmiştir.

Aynı maddenin altıncı bendinde, boş kadrolara ilişkin görevlerin gerek görüldüğünde memurlara ücretsiz olarak vekâleten gördürülebileceği belirtilmek suretiyle de, yukarıda belirtilen ilke, bu kez boş kadrolar için yinelenmiştir.

Bu kuralın istisnalarına bahse konu maddenin beşinci ve yedinci bentlerinde yer verilmiş, Belediye Başkan Yardımcılığı kadrosu ise istisnalar arasında sayılmamıştır.

Bu itibarla 22.8.1984 tarihinde boşalan Belediye Başkan Yardımcılığı kadrosuna vekâleten atanan Teftiş Heyeti Müdürü'ne Ocak-Aralık 1985 aylarında ödenen vekâlet aylığı mevzuata aykırı olarak ödenmiştir.

Hernekadar dilekçi tarafından, vekâlet görevine ait emri yazılı olarak aldığı, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 10 ve 11 inci maddeleri uyarınca yazılı emre uymak zorunda olduğu, ayrıca 1982 Anayasasının 18 inci maddesi ile hiç kimsenin zorla çalıştırılmayacağı ve angaryanın yasak olduğunun hüküm altına alınmış bulunduğu, diğer taraftan Yargıtay 4 üncü Hukuk Dairesince Onanan Adana 3 üncü Asliye Hukuk Mahkemesinin E.1983/270, K.1984/218 sayılı kararı ile emeğin karşılığı olan ücretin geri alınamayacağına karar verildiği, öte yandan Adana İdare Mahkemesinin E.1983/514, K.1985/644 sayılı kararı ile de Belediye Gelir Müdürlüğü görevine ait kadronun boşalması halinde, başka bir memurun vekâleten bu görev ve başladığı tarihten itibaren vekâlet aylığı ödenmesi gerektiğine hükmedildiği, kendisinin de Gelir Müdürlüğünün bağlı olduğu Başkan Yardımcılığı görevine vekâlet ettiği ileri sürülerek vekâlet aylığı almasının mevzuata uygun olduğu savunulmakta ise de; 2709 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 128 inci maddesinin 2 inci bendinde, memurların hak ve yükümlülüklerinin, aylık ve ödenekleri ile diğer özlük işlerinin kanunla düzenleneceği öngörülmüş olup, yukarıda açıklanan 657 Sayılı Kanunun 86 ıncı maddesi ile de Vekâlet görevi ve aylık ödenmesinin şartları tesbit edilmiştir. Bu bakımdan esasen Statüleri icabı yasayla öngörülen ücreti alan Devlet Memurlarına yasa uyarınca ücretsiz vekâlet görevi verilmesini "angarya" olarak nitелеmek mümkün olmadığı gibi yasaya uygun yazılı vekâlet görev emrini ücretsiz yerine getirmek de tabii bulunmaktadır.

Diğer taraftan Adana 3 üncü Asliye Hukuk Mahkemesinin, 657 Sayılı Devlet Memurları Kanununun 68/B maddesinde belirtilen koşullar gözönünde bulundurulmaksızın 4 üncü dereceli kadroya atama dolayısıyla yapılan aylık ödemelerinin geri alınması yolundaki talebi reddine ilişkin kararından yola çıkarak emeğin karşılığı olan ücretin geri alınamayacağını ileri sürmek de mümkün değildir. Zira söz konusu olayda yasada belirtilen koşullar

aranmaksızın yapılan atama için aylık ödenmiş olup, idarenin kusurundan ilgilinin zarar görmemesi gerektiği mahkeme kararında hüküm altına alınmıştır. Temyize konu olayda ise vekâleten atama yasaya uygun olup, ücretin ödenmesi yasaya aykırıdır.

Öte yandan 657 sayılı Kanunun 86 ıncı maddesinin son bendine göre mali, nakdi ve aynı sorumluluğu bulunan sayman kadrolarının boşalması halinde bu kadrolara işe başladıkları tarihten itibaren vekâlet aylığı verilmek suretiyle memurlar arasından atama yapılması mümkün olmakla birlikte, dilekçinin Gelir Müdürlüğünün bağlı olduğu Belediye Başkan Yardımcılığı kadrosuna vekâlet etmesi Sayman kadrosuna vekâlet ettiği sonucunu doğurmayacağı cihetle dilekçinin bu yöndeki talebi de yerinde değildir.

Sonuç olarak yukarıda yapılan açıklamalar muvacehesinde, dilekçi iddialarının reddiyle, boş bulunan Belediye Başkan Yardımcılığı kadrosuna vekâlet eden ..... 'a ödenen 193.440.- lira tutarında vekâlet aylığı ile ilgili tazmin hükmünün tasdikine

---

Tutanak No: 22449

Tarih 19.3.1991

---

**ÖZETİ:** *İhzarat kesintilerinin ödenecek fiyat farkının hesaplanış biçimine göre farklılık gösterdiği, fiyat farkları yıllar itibariyle kümülâtif biçimde hesaplanmış ise ihzarat kesintilerinin uygulama yılı ile tesbit yılı birim fiyatlarına göre yapılması gerektiği hk.*

..... Koll. Şti.nin yüklenimi altında bulunan Akademi B. Blok yerine yeni Anfiler Bloku İnşaatına İlişkin 10 nolu hakediş raporunda 1980 yılından, 1981 yılına devreden ihzaratlar için 8/2574 sayılı Kararnamenin 3. maddesi uyarınca yapılacak kesintilerin uygulama yılı Sözleşme yılı birim fiyatı esasına göre yapılması yerine bir önceki yıl birim fiyatlarına göre yapıldığı gerekçesiyle tazmin hükmü verilmiştir.

8/2574 sayılı Kararname Eki Esasların 3. maddesinde;

"Her yılın son ayı itibariyle yapılmış iş durumunu belirten bir tesbit tutanağı düzenlenecektir. Yapılan bu tesbitteki ihzarat miktarlarının tesbit yılı ihzarat fiyatlarıyla bulunan para tutarı ile ertesi yılın ihzarat fiyatları ile aynı ihzarat miktarlarının para tutarı arasındaki fark, varsa ihale indirimi veya artırımına tabi tutularak ilk hakedişteki müteahhit alacağından kesilir. Yeni yapılacak hakedişlere ihzaratlar, uygulama yılı ihzarat fiyatlarıyla dahil edilir" biçiminde yer alan hüküm doğrultusunda ihzarat kesintilerinin uygulama yılı tesbit yılı birim fiyatlarına göre yapılması gerekmekte, Sayıştay Genel Kurulu'nun 29.4.1982 tarih 4201/1 sayılı Kararı ile tespit yılı deyiminin

135

ise ihzaratların hakedişlere giriş fiyatları olduğu açıklanmaktadır. Bu durumda anılan Kararname Eki Esaslar çerçevesinde, yapılacak ihzarat kesintileri ödenecek fiyat farkının hesaplanış biçimine göre farklılık göstermektedir. Şayet fiyat farkları yıllar itibariyle Kümülatif biçimde hesaplanmış ise ihzarat kesintilerinin uygulama yılı tespit yılı birim fiyatlarına göre yapılması gerekecektir. Çünkü daha önce Sözleşme yılı fiyatlarına göre ödenmiş fiyat farkları da önceden ödenen fiyat farkları içerisinde yer almakta, en son hakedişten, bir önceki hakediş değerlerinin düşülmesiyle de bu fiyat farkları geri alınmış bulunmakta böyle uygulanan bir hesap biçimiyle de tespit yılı ihzarat fiyatları, Uygulama yılı ihzarat fiyatlarıyla karşı karşıya getirilmektedir. Bu durumda ihzarat kesintilerinin sözleşme yılına göre yapılması, daha önce kesintisi yapılan ihzarat değerlerinin tekrar geri alınmasına neden olur.

Tazmin hükmüne Konu edilen 1980 yılından 1981 yılına geçişe ilişkin hakedişte, ödenecek fiyat farkları önceki yıllarda geçerli Kararname hükümlerine göre verilen fiyat farklarıyla irtibatlandırılmak suretiyle kümülatif biçimde hesaplanmış bulunduğu göre 1980-1981 yılı birim fiyatları üzerinden yapılan ihzarat kesintisi yerinde olmaktadır.

Açıklanan nedenlerle dilekçi iddalarının kabulüyle tazmin hükmünün kaldırılmasına;

---

Tutanak No: 22453

Tarih 19.3.1991

---

**ÖZETİ:** 1. İlgili sözleşmenin gecikme cezasını düzenleyen maddesinde "geçen her gün" tabirinin yer alması karşısında vaki gecikmelerin çalışılan iş günleri üzerinden değil fiilen geçen günler üzerinden hesaplanacağı,

2. Sözleşmenin Sayıştay'ca tescil edildiği idareye 12.11.1981 tarihinde bildirildiğinden; gecikmeli günlerin hesabında sözleşmede yazılı teslim tarihi 9.11.1981 tarihi değil 13.11.1981 tarihi esas alınmalıdır.

1. .... A.Ş'den satın alınan çeşitli Kesici takımların bedelinin ödenmesi sırasında gecikmeli teslim günlerinin iş günü üzerinden hesaplanması suretiyle 14 günlük yerine 10 günlük gecikme cezası kesilmesiyle fazla ödemeye sebebiyet verildiği gerekçesiyle tazmin hükmü verilmiştir.

Dilekçi gecikme cezalarının iş günü üzerinden hesaplanacağını ileri sürmüş ise de sözkonusu işe ilişkin sözleşmenin 10/B. Maddesine "Müteahhit malların tamamını gecikmeyle teslim ettiği takdirde geçen her gün için

1500 TL. ceza verecektir" biçiminde yer alan hüküm doğrultusunda 4.11.1981 tarihinde teslim edilmesi gereken malın 18.11.1981 tarihinde teslim edilmesiyle 14 günlük bir gecikme için gecikme cezası alınması gerekmektedir.

Söz konusu cezanın çalışılan iş günü üzerinden alınacağına dair anılan Sözleşmede herhangi bir hüküm bulunmadığından dilekçi iddiasının reddiyle 1237 sayılı ilâmın 3. Maddesiyle verilen 6000 TL. ya ilişkin tazmin hükmünün tastikine,

2. .... A.Ş.'den satın alınan Hidrolik Demir Testere Tezgahları bedelinin ödenmesi sırasında gecikmeli teslim günlerinin iş günü üzerinden hesaplanması suretiyle 7 günlük gecikme cezası yerine 1 günlük ceza kesilmesiyle fazla ödemeye sebebiyet verildiği gerekçesiyle tazmin hükmü verilmiştir.

Dilekçi konuya ilişkin alım Sözleşmesinin Sayıştay'ca 9.11.1981 tarihinde tescil edildiğini, tescil keyfiyetinin de 12.11.1981 tarihinde idareye bildirildiğini bu durum üzerine teslim tarihinin 13.11.1981 olarak yeniden belirlendiğini, 16.11.1981 tarihinde fiilen gerçekleştirilen teslimin 14-15.11.1981 tarihlerinin Cumartesi-Pazar'a rastlaması nedeniyle ancak (1) günlük ceza alındığını ileri sürmüş ise de anılan işe ilişkin sözleşmenin 10/B Maddesinde "Müteahhit malların tamamını gecikmeyle teslim ettiği takdirde geçen her gün için "gecikme cezası alınacağı öngörüldüğünden vaki gecikmelerin" çalışılan iş günleri üzerinden değil fiilen geçen günler üzerinden hesaplanması gerekmektedir. Herne kadar Sözleşmesinde teslim tarihi 9.11.1981 olarak belirlenmiş ise de, bu sözleşmenin Sayıştay'ca aynı tarihte tescil olması ve bu tescil keyfiyetinin idareye bildirimi de ancak 12.11.1981 tarihinde yapılmış olması nedeniyle sözleşmedeki teslim tarihinin esas alınması mümkün değildir. İdare yeni teslim tarihini 13.11.1981 olarak belirlemek suretiyle yükleniciye bu durum bildirildiğine göre gecikmeli günlerin hesabında bu tarihin esas alınması gerekir.

Yüklenici Sözleşme konusu malları 16.11.1981 tarihinde teslim etmiş olduğuna göre fiilen 3 günlük bir gecikme söz konusu olmaktadır. Sözü edilen bu gecikmeler için (1) gün üzerinden gecikme cezası alınmış olduğuna göre, verilmiş bulunan tazmin hükmünün düzeltilerek tastikine,